

Горбатюк Р. М.

завідувач кафедри машинознавства і транспорту,
доктор педагогічних наук, професор
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
gorbaroman@gmail.com

Волкова Н.В.

доцент кафедри педагогіки та методики технологічної освіти
кандидат педагогічних наук, доцент
Криворізький державний педагогічний університет
volkovanatali1802@gmail.com

Бубняк Ю. Р.

аспірант
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
yra6511@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Успішне виконання будь-якого виду діяльності буде відбуватися за умови готовності людини до цієї діяльності. Тому готовність до професійної діяльності розглядаємо як професійно та особистісно значущі якості фахівця, його професійні компетентності в конкретній предметній галузі. Формування готовності до професійної діяльності відбувається поступово в результаті розуміння студентами специфіки майбутньої професії, а також під час набуття необхідних компетентностей, необхідних для виконання професійних вимог.

Досвід роботи українських ЗВО дає підстави стверджувати, що незважаючи на численні дослідження проблеми цифровізації, існуюча система професійної освіти недостатньо забезпечує формування у майбутніх фахівців необхідного рівня професійних компетентностей, що дозволяють використовувати цифрові технології у майбутній професійній діяльності. З огляду на це, виникає потреба пошуку оптимальних шляхів удосконалення освітнього процесу у цьому напрямі, зокрема, розроблення моделі системи формування готовності студентів до використання цифрових технологій та визначення дієвих умов її функціонування.

У ході теоретичного осмислення досліджуваної проблеми було висунуто припущення про те, що формування готовності студентів спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) до використання цифрових технологій у професійній діяльності в освітньо-інформаційному середовищі ЗВО протікатиме більш ефективно за таких умов:

– впровадження в освітній процес моделі системи формування у майбутніх фахівців професійної освіти готовності до використання цифрових технологій у професійній діяльності;

– проєктування дієвого освітньо-інформаційного середовища;

– розроблення навчально-методичного забезпечення процесу підготовки майбутніх фахівців професійної освіти до використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Розглянемо виокремлені педагогічні умови більш детально.

1. Впровадження в освітній процес ЗВО моделі системи формування у майбутніх фахівців професійної освіти готовності до використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Вивчення досвіду роботи педагогічних фахівців закладів професійної (професійно-технічної) освіти дозволило дійти невтішного висновку у тому, що часто знання та вміння у сфері цифрових технологій і технології їх використання, отримані під час навчання у ЗВО, не застосовуються в повному обсязі під час розв'язання професійних завдань.

Аналізуючи причини такої ситуації зазначимо, що цифрові технології часто залишаються незатребуваними у професійній діяльності, оскільки у більшості випускників недостатньо сформовані потреби їх застосування. Вважаємо, що необхідність використання цифрових технологій у професійній діяльності може бути розвинена у процесі подолання протиріччя між бажанням застосувати раніше засвоєні методи і прийоми діяльності та необхідністю постійно знаходити нові способи, методи та прийоми вирішення професійних завдань за допомогою засобів цифрових технологій.

Досвід роботи у педагогічному ЗВО дозволив розробити модель системи формування у майбутніх фахівців професійної освіти готовності до використання цифрових технологій у професійній діяльності, що включає цілі, завдання, основні напрями роботи, організаційні форми, методи, засоби навчання та результат.

2. Проектування дієвого освітньо-інформаційного середовища.

У сучасній дидактиці прийнято вважати, що навчання складається з двох взаємозалежних процесів – викладання і вчення. Але це визначення не враховує багато ситуацій, що виникають в освітньому процесі. Тому акцентуємо нашу увагу на освітньо-інформаційному середовищі ЗВО, основною місією якого є забезпечення належних умов підготовки майбутніх фахівців.

Під освітньо-інформаційним середовищем розуміємо сукупність програмно-апаратних засобів, інформаційних мереж комунікації, організаційно-методичних елементів системи вищої школи та прикладної інформації про предметну область, що розуміється та застосовується різними користувачами, з різними цілями та різним змістовим наповненням.

Освітньо-інформаційне середовище розглядаємо як:

- одну зі сторін діяльності. Людина є учасником комунікативного процесу, здебільшого з позиції своєї здатності уявити власні знання у формі інформації – сприйнявши нову інформацію, знову перетворювати її на особисте знання;
- форму комунікації;
- інформаційну інфраструктуру, що дозволяє здійснювати комунікативну діяльність.

Створення у ЗВО освітньо-інформаційного середовища є базовою умовою, яка забезпечує ефективність інформаційної діяльності науково-педагогічних працівників (НПП) і студентів, та дозволяє перейти до освітньої цифрової технології. Освітньо-інформаційне середовище педагогічного ЗВО представляємо як системно-об'єднувальний простір з розміщеною в ньому комп'ютерною технікою та локальними мережами, підключеними до високошвидкісного каналу Інтернет.

3. Розроблення навчально-методичного забезпечення процесу підготовки майбутніх фахівців професійної освіти до використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Важливим принципом навчальної діяльності є індивідуальне спілкування НПП і студентів з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних засобів. Нерідко адміністрація закладу освіти вважає своїм головним завданням створення матеріально-технічної бази. Однак ключем формування готовності студентів до використання цифрових технологій у майбутній професійній діяльності є навчально-методичне забезпечення самостійної когнітивної діяльності здобувачів вищої освіти.

Практика поширення навчальних посібників в електронному вигляді стає звичною для багатьох закладів освіти. Це підвищує оперативність, доступність та економічну вигоду. Діапазон електронних форм таких посібників різноманітний – від лінійних текстових файлів у форматі MS DOS до структурованих гіпертекстів у форматі HTML. Хоча остання форма подання навчального посібника істотно полегшує навігацію по навчальному матеріалу, студенти, як показує досвід, намагаються роздруковувати посібники та вивчати їх у традиційній (паперовій) формі. Інша річ, якщо гіпертекстовий навчальний посібник має мультимедійні ілюстрації: графіку, анімацію, відео- та аудіо-фрагменти.

Ефективність формування готовності студентів до використання цифрових технологій у професійній діяльності залежить від їх загальноосвітньої комп'ютерної підготовки та високої професійної мобільності в умовах жорсткої конкуренції на ринку праці. Молоді фахівці повинні прагнути використовувати засоби комп'ютерних технологій у професійній сфері, мати високий рівень психологічної та функціональної готовності до застосування нових інформаційних технологій.

Виокремлені педагогічні умови ефективно впливатимуть на функціонування моделі системи формування готовності студентів спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) до використання цифрових технологій у професійній діяльності, якщо в закладах вищої освіти буде створене дієве освітньо-інформаційне середовище, здатне гнучко реагувати на внутрішні і зовнішні виклики.

Горбатюк Р. М.

завідувач кафедри машинознавства і транспорту,
доктор педагогічних наук, професор
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
gorbaroman@gmail.com

Білан Н. М.

старший викладач кафедри гуманітарної освіти і туризму,
доктор філософії
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
natalja_bilan@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ

В контексті пошуків відповідей на виклики сучасності та зважаючи на спільні з європейськими країнами закони розвитку, відбувається процес віднаходження найбільш прийнятної для національної освіти компетентнісної моделі [1]. З огляду на це, формування новітнього освітнього простору, який би відповідав світовим орієнтирам, відбувається на засадах компетентнісного підходу, сфокусованого на результати професійної підготовки майбутніх фахівців з урахуванням потреб сучасного суспільства.

Компетентністний підхід є «справжнім інноваційним проривом в освіті початку ХХІ ст., який дав можливість переглянути цільове спрямування освітнього процесу: знансцентризм поступився поліфункціональності компетентного фахівця, готового виконувати цілий спектр функцій» [2, с. 53].

На сучасному етапі випускник закладу вищої освіти повинен бути не носієм теоретичних знань, а практиком, володіти такими вміннями, навичками, комунікативними здібностями, які сприятимуть розв'язанню складних професійних завдань, вирішенню непередбачуваних і нестандартних ситуацій [3]. Адже, як зазначає Л. Тархан, «теоретичні по суті й енциклопедичні за широтою знання, які довгий час були головною метою освітнього процесу, тепер стають засобом. А вітчизняна вища школа потребує зміщення акцентів із знанневого на компетентністний підхід в освіті» [4, с. 83].

Компетентністний підхід відображає основні аспекти процесу модернізації вищої освіти, визначає пріоритетні цілі в професійній підготовці сучасних фахівців з урахуванням пропозицій зовнішніх стейкхолдерів щодо формування видів компетентностей. У зв'язку з цим, розроблення освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти на засадах компетентнісного підходу дозволяє привести у відповідність професійну освіту і потреби сучасного ринку праці у компетентних фахівцях.